

Силабус
навчальної дисципліни
Педагогічна ергономіка
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма *Початкова освіта*

Спеціальність *А 3 Початкова освіта*

Галузь знань *А Освіта*

Рівень вищої освіти *другий*

Викладач	Щербакова Надія Миколаївна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/scherbakova/
Контактний тел.	+380667921721
Е-mail викладача:	nadiya030219@ukr.net
Графік консультацій	за попередньою домовленістю

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні/семінарські/лабораторні заняття	Самостійна робота	звітність
3	12	12	66	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: ергономіка, педагогічна ергономіка, інформаційно-предметне освітнє середовище, функціональний стан, ергономіко-продуктивна комунікація, здоров'я, здоров'язбережувальні технології.

Предмет курсу: теоретико-прикладні засади створення ергономічного освітнього середовища в початковій школі.

Мета курсу: опанування здобувачами вищої педагогічної освіти інформацією про психолого-педагогічні та ергономічні підходи до організації освітнього процесу в сучасній початковій школі; формування вмінь та професійного досвіду майбутніх учителів створювати умови для організації сенсорно-пізнавального та інформаційно-предметного середовища, яке забезпечуватиме працездатність учнів, їх емоційне благополуччя та збереження здоров'я; розвиток практичного досвіду раціональної організації власної діяльності щодо опанування необхідними професійними компетентностями згідно обраного фаху.

Основні компетентності та результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Програмні компетентності	Результати навчання
<p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 4. Здатність працювати автономно.</p> <p>ФК 1. Здатність реалізовувати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти в професійній діяльності, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.</p> <p>ФК 7. Здатність інтегрувати знання й розв'язувати складні задачі, провадити дослідження та/або інноваційну діяльність з метою розвитку нових знань та процедур у сфері початкової освіти.</p> <p>ФК 8. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи, оцінювати результати діяльності команд та колективів.</p>	<p>ПРН 1. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, уміння/навички розв'язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження Інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.</p> <p>ПРН 5. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.</p>

Зміст курсу:

Тема 1. Теоретичні засади педагогічної ергономіки.

Виникнення і шляхи розвитку педагогічної ергономіки як науки. Сутність та зміст педагогічної ергономіки. Ергономіка в системі сучасних наук. Основні напрями розвитку педагогічної ергономіки.

Тема 2-3. Характеристика сучасної початкової школи з позицій ергономічного підходу.

Ергономічна організація освітнього середовища в школі як фактор укріплення і збереження здоров'я учнів. Ергономічні принципи організації інформаційно-предметного середовища в початковій школі. Нормативні документи, що регламентують вимоги до освітнього середовища. Характеристика умов праці школярів: санітарно-гігієнічних, методичних, психофізіологічних, естетичних. Кольорове оформлення шкільних інтер'єрів. Вплив кольору на психологічні та фізіологічні процеси організму людини.

Тема 4. Ергономічні особливості розумової діяльності учнів молодшого шкільного віку.

Сутність понять «функціональний стан» та «функціональний комфорт». Динаміка працездатності та профілактика втоми молодших школярів. Проблеми монотонності у навчально-виховному процесі. Раціоналізація режимів праці та відпочинку у навчально-виховному процесі. Когнітивне навантаження. Визначення оптимального рівня когнітивного навантаження для учнів молодшого шкільного віку як важлива складова забезпечення їх ефективного навчання і розвитку. Фізкультурно-оздоровча діяльність в освітньому процесі як чинник збереження здоров'я дітей.

Тема 5. Ергономічні засади організації робочого місця молодшого школяра та вчителя.

Характеристика положення тіла людини. Ергономічні вимоги до навчального приміщення та навчального обладнання. Ергономічні вимоги до організації робочого місця молодшого школяра та вчителя.

Організаційно-педагогічні рекомендації по використанню комп'ютера. Ергономікогігієнічні вимоги до умов навколишнього середовища та організації робочих місць учнів під час роботи за комп'ютером. Ергономіко-гігієнічні вимоги до роботи з основним обладнанням комп'ютера. Світлотехнічна специфіка роботи за комп'ютером. Вимоги до режиму праці дітей за комп'ютером

Тема 6. Ергономічні умови забезпечення здоров'я і розвитку учнів молодшого шкільного віку.

Психологічне благополуччя та безпека учнів у освітньому середовищі початкової школи. Особливості взаємодії суб'єктів освітнього процесу в початковій школі на основі врахування теорії поколінь. Сучасні технології здоров'язбереження. Використання здоров'язбережувальних технологій у моделюванні освітнього середовища. Тимбілдінг як спосіб налагодження взаємодії між суб'єктами в освітньому середовищі початкової школи, налагодження командної роботи та створення позитивного клімату.

Методи навчання: лекція (інформаційна, проблемна, з елементами бесіди, з аналізом конкретних ситуацій), бесіда, навчальна дискусія; спостереження, ілюстрування, демонстрування; взаємоопитування, розв'язання проблемних завдань, аргументування рішень, рольове та ігрове моделювання.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо пропусків навчальних занять. У разі пропуску навчальних занять із поважних причин здобувач має право їх відпрацювати за графіком консультацій (подати конспект лекції; навчальні й контрольні завдання, передбачені тематичними планами практичних занять).

Політика щодо підготовки здобувачів до практичних занять. Підготовка до практичних занять включає: ознайомлення із силабусом і робочою програмою навчальної дисципліни, тематичними планами практичних занять; опрацювання матеріалів лекцій, підручників, посібників, монографій, законодавчих і нормативних документів та інших рекомендованих джерел; написання плану (стислого конспекту) відповідей на питання для обговорення, виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи.

Політика щодо використання телефонів та інших електронних пристроїв. Під час проведення навчальних занять електронні пристрої мають перебувати в безшумному режимі роботи. Користування електронними пристроями в цілях, не пов'язаних із навчанням, є неприпустимим.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає в дотриманні норм “Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті” (http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-_sayt.pdf): самостійно виконувати навчальні і контрольні завдання; посилатися на джерела інформації в разі

використання ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, джерела інформації.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Сервісні програмні засоби загального призначення (персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми й операційні системи, мультимедійний проєктор, дошка-екран, програмні засоби для контролю і вимірювання знань, умінь і навичок студентів); електронні бази даних (електронні енциклопедії, підручники, посібники, довідники та словники; бібліотеки електронної наочності).

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

6 Схема оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумкове оцінювання (залік)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
8	9	9	8	8	8	50	100

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи. *Підсумковий контроль* відбувається у формі заліку, який передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок. *Підсумкова оцінка* є сумою балів, набраних за весь курс навчання під час поточного контролю та підсумкового семестрового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за університетською шкалою та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Сума балів за університетською шкалою	Оцінка ЄКТС
---------------------------------------	-------------

90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Барбашова І. А. Основи педагогіки. 3-тє вид., випр. і оновлене. Мелітополь : Видавничий дїм Мелітопольської мїської друкарні, 2022. 130 с. <https://dspace.bdpu.org.ua/items/5aa1f040-2b68-4ed5-86ea-ac0cb67e1c9c> (дата звернення: 28.08.2025).
2. Вагнер Т., Дїнтерсміт Т. Мистецтво навчати. Як підготувати дитину до реального життя / пер. зангл. Н. Борис. 2-ге вид. Київ : Наш формат, 2018. 312 с.
3. Варій М. Й., Ортинський В. Л. Основи психології і педагогіки : підруч. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017. 548 с.
4. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І. Б. Загальні основи педагогіки : навч. посїб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2109/1/np_zagalni_osnovy.pdf (дата звернення: 28.08.2025).
5. Карапузова Н.Д., Починок Є.А., Помогайбо В.М. Основи педагогічної ергономїки : навч. посїб. Київ : Академвидав, 201 с. URL : https://pidru4niki.com/1292052236584/pedagogika/kolorove_oformlennya_shk_ilnih_interyeriv#311 (дата звернення: 28.08.2025).
6. Косенко Д. Новий освітній простір для нової української школи: мїсія нездійсненна?! URL : <https://cutt.ly/jZg3XM> (дата звернення: 28.08.2025).
7. Нова українська школа : порадник для вчителя / під заг. ред. Бібїк Н. М. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf> (дата звернення: 28.08.2025).
8. Осадченко Т. Створення здоров'язбережувального середовища початкової школи : практичний порадник. Умань : ВПЦ «Вїзавї», 2016. 234 с.

9. Петренко І. Ергономічний підхід до формування простору класної кімнати початкової школи: теоретичний аналіз проблеми. *Інноватика у вихованні. Випуск 11. Том 1. 2020. С. 214-220.* URL: <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu/article/view/259> (дата звернення: 28.08.2025).
10. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : Постанова КМ України від 06.10.2020 № 87-2018-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.08.2025).
11. Про освіту : Закон України від 06.08.2024 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 28.08.2025).
12. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року : Розпорядження КМ України від 22.08.2018 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 28.08.2025).
13. Романюк О. В. Колір у дизайні інтер’єру початкових класів. Теорія і практика дизайну. *Мистецтвознавство*. Вип. 17. 2019. С. 106-119. file:///C:/Users/Administrator/Desktop/alexi,%D0%9C_17_%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0_16_01_20+%D1%80%D0%B5%D0%B4+%D0%93%D0%BD%D0%B0%D1%82%D1%8E%D0%BA_DOI-%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%8E%D0%BA.pdf (дата звернення: 28.08.2025).
14. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посіб. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146 с. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7295/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1_%D0%9E%D0%9F%D0%9F_%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf (дата звернення 28.08.2025).
15. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text> (дата звернення 28.08.2025).

Додаткові

16. Енциклопедія освіти / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
17. Короткий словник актуальних педагогічних термінів / упоряд. Флегонтова Н. М. Київ : КНУТД, 2013. 55 с. URL: <https://cutt.ly/PE7D05i> (дата звернення: 28.08.2025).

18.Репозитарій БДПУ: URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/home> (дата звернення: 28.08.2025).